

Red Barnet

KVINDERS VOLD MOD BØRN

– om udbredelse, myter og dilemmaer

INDHOLD

Kvinders vold mod børn skal også stoppes	3
Vold mod børn er et udbredt problem	5
Hvad er vold?	6
Hvor udbredt er kvinders vold mod børn?	8
Forventningerne styrer reaktionerne	11
Alle voldsramte børn har brug for hjælp	13
Alle børn skal beskyttes mod vold	14
<i>FN's verdensmål 2030</i>	15
Sager i børnehusene	16
Vi skal fastholde barnets perspektiv	18

Dette projekt er støttet økonomisk af Offerfonden. Materialets udførelse, indhold og resultater er alene forfatterens ansvar. De vurderinger og synspunkter, der fremgår af materialet, er forfatterens egne og deles ikke nødvendigvis af Rådet for Offerfonden.

OFFERFONDEN

Kilderne til oplysningerne i dette hæfte fremgår af Red Barnets rapport 'Kvinders vold og seksuelle overgreb mod børn', som findes på hjemmesiden redbarnet.dk/rapporter

Red Barnet arbejder i Danmark og flere end 120 andre lande. Vi redder børns liv. Vi beskytter og styrker dem. Vi kæmper for deres rettigheder. Vi er Save the Children – verdens førende uafhængige organisation for børn.

Udgivet af Red Barnet 2017

Tekst: Kuno Sørensen • **Redaktion:** Kuno Sørensen, Gitte Jakobsen, Kathrine Munch og Gitte Bank Jensen

Modelfotos: Charlotte Hjorth-Rohde • **Grafisk design:** Marianne Eriksen

Tryk: Litotryk • **ISBN-nr.:** 978-87-91682-89-6

Red Barnet • Rosenørns Allé 12 • 1634 København V
Telefon 3536 5555 • redbarnet@redbarnet.dk • redbarnet.dk

KVINDERS VOLD MOD BØRN SKAL OGSÅ STOPPES

Vold mod børn er et ofte tabubelagt og fortiet problem. Det betyder, at ofrene i mange sammenhænge ikke bliver mødt med den forståelse, hjælp og støtte, de burde, fordi det for både familiemedlemmer og professionelle kan være forbundet med overvindelse og utryghed at skulle involvere sig i sagerne.

Når der tales om vold i familien, er udgangspunktet som regel, at manden alene er voldsudøveren. Behovet for kvindekrisecentre dokumenterer da også, at vi har et stort samfundsmæssigt problem med mænds vold. Men kigger vi nærmere efter i familiernes hverdag i Danmark, får vi øje på voldshandlinger mod børn, hvor både fædre og mødre er mere ligeligt repræsenteret.

Det primære formål med dette faghæfte er at tage ofrenes perspektiv, men også at skærpe blikket på de kvinder, der udøver vold mod børn. Vi ønsker ikke at bagatellisere mænds andel. Men de børn, der er ofre for vold fra kvinder og vil fortælle om det, risikerer at blive mødt med endnu større tabu, afvisning eller bagatellisering end andre voldsramte børn. Sådan skal det ikke være. Disse børn har krav på lige så stor opmærksomhed og forståelse, som hvis krænkeren var en mand, og det håber vi, at dette hæfte kan bidrage til.

Hæftet er et i rækken af Red Barnets faghæfter om seksuelle overgreb og vold mod børn.

Jonas Keiding Lindholm
Generalsekretær for Red Barnet

”Han tog i min arm og trak mig ned ad trappen fra 1. sal og ned i stuen (er det vold?). Da jeg kom derned, holdt han hårdt fast om min arm og bad om hjælp fra min papmor. Hun tog fat i mig og ruskede mig og råbte ad mig (er det vold?).”

Pige, 14 år, i brev til Børns Vilkår

VOLD MOD BØRN ER ET UDBREDT PROBLEM

Det er vanskeligt at opgøre det nøjagtige omfang af vold mod børn, hvilket i høj grad skyldes, at vold er et tabubelagt emne. Ikke alle tilfælde af vold mod børn bliver opdaget, og der er stor risiko for underreportering. Yngre børn ved ikke, hvad der er rigtigt og forkert, når det drejer sig om vold.

Børn skal typisk have en vis alder, før de bliver bevidste om, at det, de bliver udsat for, er forkert, ulovligt og skadeligt for dem.

Dette kan have betydning for, hvordan børn svarer, når de bliver spurgt om deres oplevelser med vold. Nogle børn svarer benægtende, fordi de bliver truet til tavshed. Der kan også ske underrapportering, når forældre på vegne af deres små børn fortæller, hvor meget deres børn udsættes for vold, fordi mange ikke tror, at deres handlinger falder ind under definitionen på vold.

LOKK, Landsorganisationen af kvindekrisecentre, slår fast, at omkring 33.000 børn i Danmark lever i familier, hvor der er vold. En del af børnene er selv udsat for fysisk vold, mens andre har oplevet psykisk vold enten rettet direkte mod dem, eller ved at de har overværet vold mod deres søskende eller været vidner til vold mellem de voksne.

”Barnet har ret til omsorg og tryghed. Det skal behandles med respekt for sin person og må ikke udsættes for legemlig afstraffelse eller anden krænkende behandling.”

Forældreansvarsloven, § 2, stk. 2

HVAD ER VOLD?

Vold kan defineres på mange forskellige måder, men centralt for begrebet er, at der er tale om en magtanvendelse, som bliver brugt til at krænke barnet. Med udgangspunkt i selve voldshandlingen – og ikke voldsudøverens motiv for voldshandlingen eller konteksten, som volden foregår i – fokuserer vi i denne definition på vold i to former: fysisk vold og psykisk vold. (Seksuel vold og seksuelle overgreb behandles i dette faghæftes modsatte halvdel).

VI ANVENDER SOCIALSTYRELSENS DEFINITION:

”Vold er en handling eller trussel, der – uanset formålet – kan krænke en anden persons integritet, eller som skræmmer, smerter eller skader personen – uanset om personen er et barn eller en voksen. Volden kan have samme effekt på andre personer, der overværer eller overhører handlingen. Volden kan både være en bevidst handling eller en handling, der sker i affekt. Handlingen overskrider endvidere samfundets love og normer.

Uanset typen af vold, der begås mod et barn, så er der tale om, at barnet udsættes for en adfærd, som er ødelæggende for eller forhindrer udviklingen af et positivt selvbillede hos barnet. Vold bringer barnets udvikling og sundhed i fare.”

FYSISK VOLD

I den kommenterede straffelov angives det, at fysisk vold efter straffelovens § 244 kan antage mange former, for eksempel at sparke, kaste med ting, holde hårdt fast, spytte, rive eller klippe hår af, nive i huden, presse op mod en væg eller tage kvæler-tag. Det kan også godt være vold, selvom angrebet ikke har medført smerte.

PSYKISK VOLD

Med den fysiske vold vil der altid følge psykisk vold, fordi barnet lever med usikkerheden og utrygheden om, hvornår og hvordan volden sker igen, og måske også en uforståenhed over for, hvorfor volden fandt sted i første omgang.

Psykisk vold kan godt forekomme, uden at der samtidig er fysisk vold. Selvom psykisk vold ikke efterlader synlige ar, kan følgevirkningerne være mindst lige så alvorlige, som hvis barnet udsættes for fysisk vold. Psykisk vold påvirker barnets udvikling og kan sætte dybe spor i barnets selvværd og selvtillid. Oplevelserne kan påvirke barnet helt op i voksenlivet.

”Når vi ikke lyttede til min mor, fik min bror og jeg et iskoldt brusebad, så vi var bange for badeværelset i flere år.”

Pige, 14 år, medlem af Børnerådets ekspertpanel

PSYKISK VOLD KAN FOR EKSEMPEL VÆRE:

- At barnet skældes voldsomt ud eller bliver udsat for konstant kritik og nedladende udtalelser om for eksempel sit udseende, sine følelser eller sin måde at være på.
- At barnet i perioder bliver ignoreret, ydmyget eller latterliggjort eller på andre måder udsættes for urimelige, svingende og uforudsigelige reaktioner.
- At barnet får skylden for noget uden grund eller på en overdreven måde.
- At barnet får trusler om at blive forladt eller straffet.
- At barnet oplever at få ødelagt noget, som det er glad for, som straf, for eksempel et sovedyr eller en computer. Det kan også være slemt nok, at barnet trues med, at det vil blive ødelagt.
- At barnet overværer fysisk, psykisk eller seksuel vold mod en forælder eller andre.
- At barnet bliver bedt om at tage stilling i forældrenes konflikt, eller at man som forælder konstant taler dårligt om den anden forælder over for barnet.
- At barnet forhindres i at have kontakt med vigtige personer, for eksempel bedsteforældre, venner eller den anden forælder.

”Jeg føler ikke, jeg kan sove, for jeg er bange for, hvad de gør ved hinanden.”

Pige, 17 år, om vold mellem forældre, til BørneTelefonen

HVOR UDBREDT ER KVINDERS VOLD MOD BØRN?

I Danmark er der gennemført flere undersøgelser, som belyser omfanget af vold i hjemmet ud fra børns egne erfaringer. De forskellige undersøgelser har lidt forskellige definitioner på og afgrænsninger af, hvad der regnes med som vold.

Statens Institut for Folkesundhed har i rapporten 'Unge Trivsel År 2008' spurgt omkring 4.000 unge 9.-klasselever om deres oplevelser af forældrenes reaktioner ved skænderier og konflikter. I SFI's rapport fra 2016 om vold og seksuelle overgreb mod børn og unge er 2.000 unge fra 8. klasse blevet spurgt om deres oplevelser af et bredt spektrum af fysisk og psykisk vold i familien. Endelig har Børnerådet i 2016 udgivet en rapport, hvor omkring 4.000 børn i 7. klasse er blevet spurgt om forekomsten af vold i hjemmet begået af enten mor eller far.

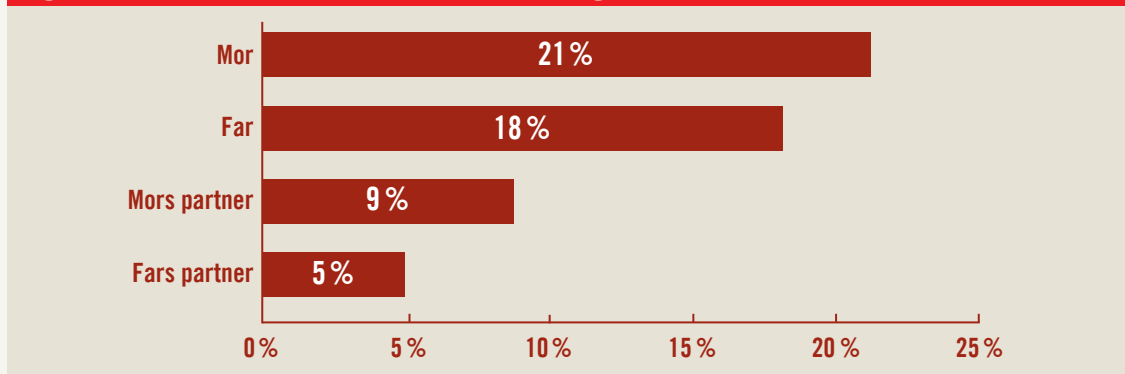
Generelt giver undersøgelserne et samstemmende billede af, hvor udbredt volden mod børn er i hjemmet, også i forhold til om det er mødre, fædre eller forældres samlever i hjemmet, der er udøvere af volden. Ifølge SFI's undersøgelse er der ikke signifikant forskel på, hvor ofte mors vold er rettet mod sønnerne eller døtrene.

Vi viser her nogle af resultaterne fra Børnerådets undersøgelse 'Børneindblik 7/16'. De forskellige typer af vold og det, børnene er blevet spurgt om, er i Børnerådets undersøgelse defineret på denne måde:

Vold – erfaringer med vold i konfliktsituationer			
	Mindre grov vold	Grov fysisk vold	Psykisk vold
Direkte vold	Rusket og skubbet. Nevet. Revet i håret.	Slået med flad hånd. Slået med knyttet hånd. Slået med ting, for eksempel sko eller bøjle. Sparket.	Ikke talt til barnet i flere dage. Vist barnet, at det ikke er noget værd. Truet med at smide barnet ud hjemmefra. Truet barnet med noget andet voldsomt.
	Hændelsen er sket minimum en gang inden for de seneste 12 måneder.		Hændelsen er sket flere gange inden for de seneste 12 måneder.
Indirekte vold	Barnet har kendskab til, at voksne i hjemmet udsætter hinanden eller søskende for vold, trusler eller ydmygelser.		

I forhold til de handlinger, som i undersøgelsen er defineret som mindre grov vold, viser undersøgelsen, at de biologiske mødre oftere udsætter børnene for mindre grov vold sammenlignet med de biologiske fædre. Hos forældrenes partnere er det oftere mors partner, som udøver volden, sammenlignet med fars partner.

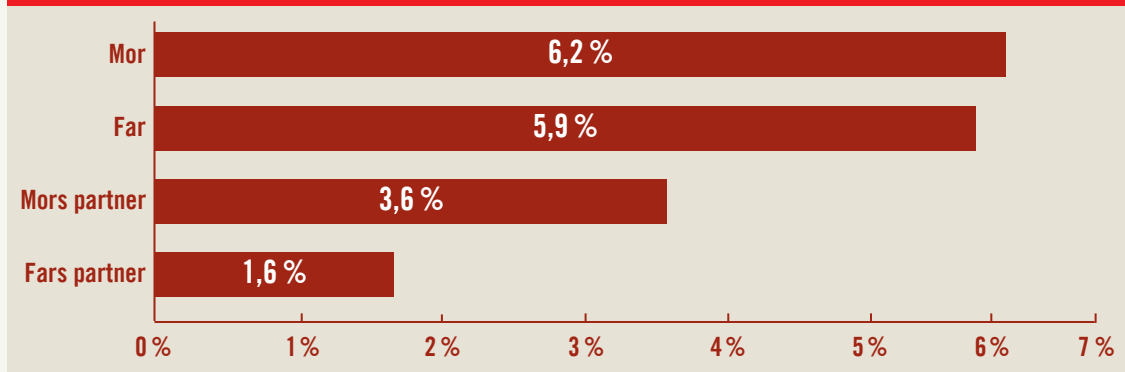
Figur 1: Mor udsætter oftere børnene for mindre grov vold end far

Antal svar: mor: 3.927; far: 3.810; mors partner: 614; fars partner: 547

I forhold til de handlinger, som i undersøgelsen er defineret som grov fysisk vold, viser undersøgelsen, at de biologiske mødre og fædre næsten lige ofte udøver grov fysisk vold, og igen er mors partner mere voldsudøvende end fars partner.

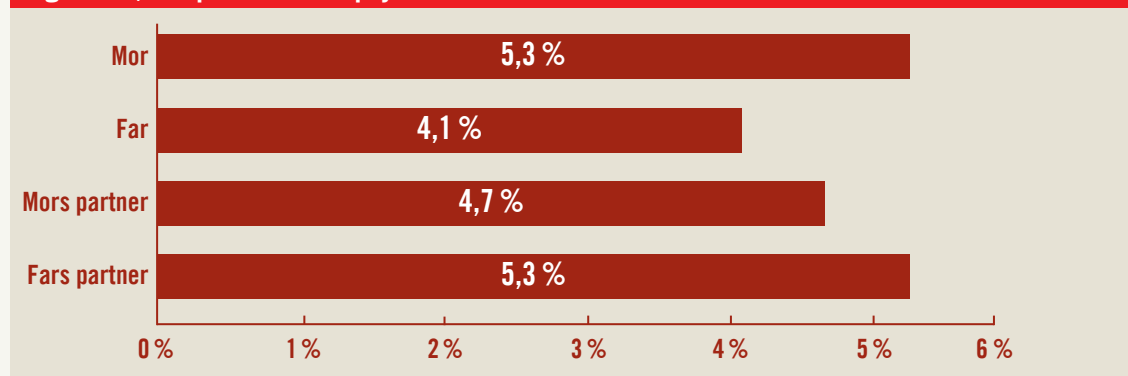
Figur 2: Mor og far udøver lige ofte grov vold mod børnene

Antal svar: mor: 3.927; far: 3.810; mors partner: 614; fars partner: 547

Når vi ser på undersøgelsens opgørelse i forhold til den psykiske vold, så viser det sig, at børn oftere oplever psykisk vold fra mor end fra far, og at fars partner udøver mere psykisk vold end mors partner.

Figur 3: Børn oplever oftere psykisk vold fra mor end fra far

Antal svar: mor: 3.927; far: 3.810; mors partner: 614; fars partner: 547

Børnerådet har i deres efterfølgende notat fra 2017 fokuseret på tre særligt udsatte familietyper, hvor der er en højere forekomst af vold mod børn: familier med alkohol- og/eller stofmisbrug, familier med børn med en diagnose (ADHD, ADD, autisme, Aspergers syndrom, OCD eller Tourettes syndrom) og familier med en anden etnisk baggrund end dansk. Børnerådet har også analyseret tallene, i forhold til om der er en forskel på kvinders andel i volden, når det handler om de tre udsatte familietyper. Også inden for disse tre familietyper ser vi, at kvinderne stort set lige så ofte som mændene udøver vold mod børnene.

SFI anvender i deres rapport også tal fra offentlige registre. Ud fra disse tal kan de påvise, at mænd seks gange oftere end kvinder er udøvere af den 'særligt grove vold', der i deres rapport defineres som voldshandlinger, der senere har ført til dom.

Sammenfattende kan vi ud fra de tre nævnte undersøgelser konkludere, at både fædre og mødre er nogenlunde ligeligt repræsenteret, når det drejer sig om de typer af voldelige handlinger mod børnene, der oftest ikke bliver anmeldt og fører til dom.

Omfanget af forældres vold er stærkt bekymrende. Dels set i lyset af, at forældrenes revselsesret (retten til at slå børn som en del af opdragelsen) blev afskaffet ved lov i 1997. Dels fordi disse voldelige handlinger er strafbare ifølge den kommenterede straffelov, og ikke mindst fordi det skader børnene i deres udvikling.

FORVENTNINGERNE STYRER REAKTIONERNE

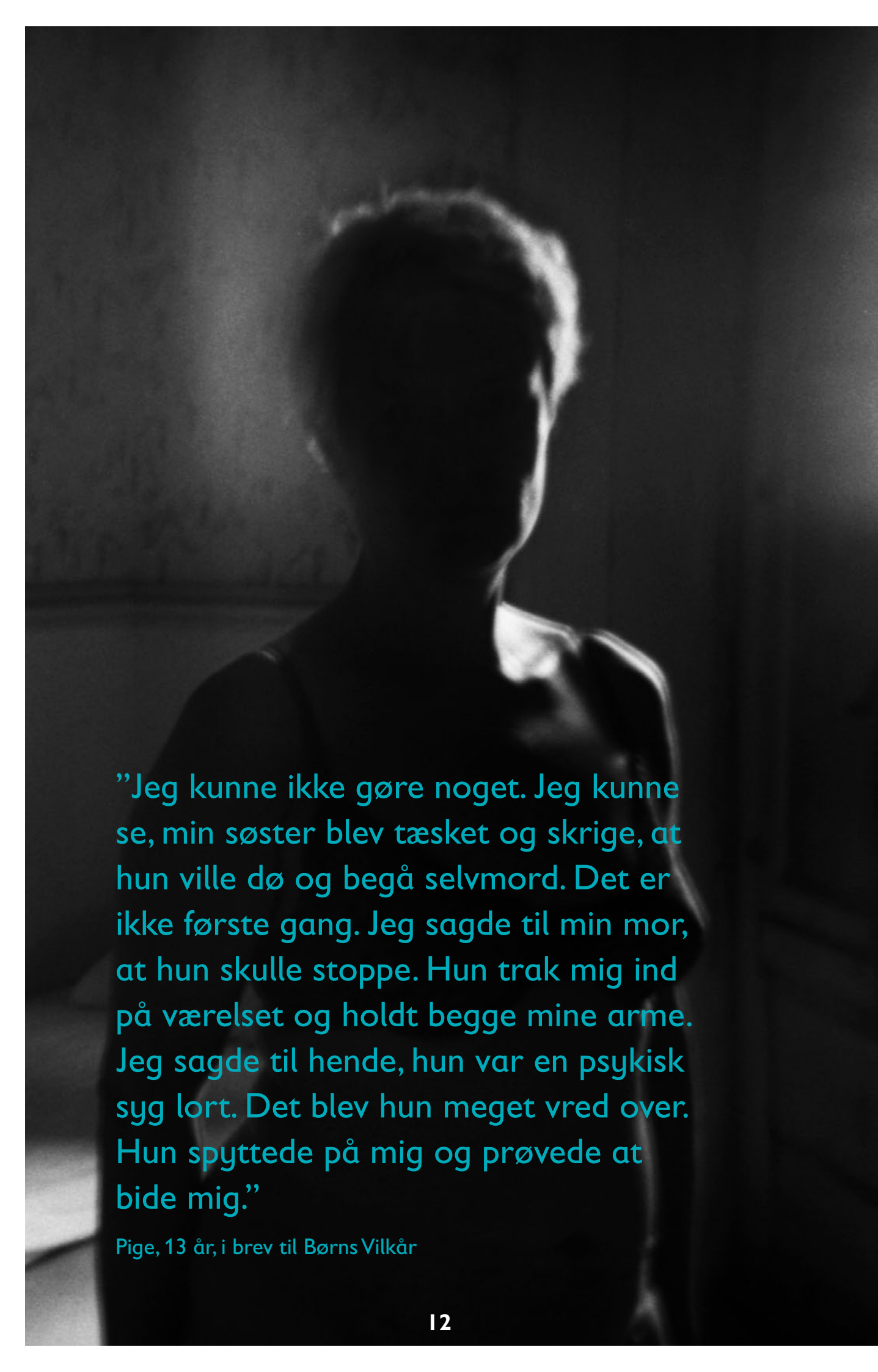
Børn, som oplever, at mor er den voldsudøvende i familien, kan blive usikre på, hvordan de skal forstå og reagere på den vold, som ikke passer ind i den generelle samfundsmæssige opfattelse af kvinders adfærd og rolle som beskyttere og omsorgsgivere. At være udsat for vold er i forvejen forbundet med skyld og skam. Børn, som har været udsat for vold fra deres mor, kan risikere at blive mødt med særlig skepsis, når de endelig har taget mod til sig og begynder at berette om, hvad der foregår hjemme.

Som nævnt ved vi fra statistikker og beretninger fra kvindekrisecentre, at mænd i højere grad står for den særligt grove vold i familierne, og det er med til at påvirke samfundets billede af, hvem der er kilden til og ansvarlig for volden. Som eksempel kan Mandecentret i København beskrive, at mange af de mænd, der har været udsat for vold fra en kvinde, bliver mødt med mistro fra politiets side, og nogle bliver endda frarådet at anmelde det. Der bliver sat spørgsmålstegn ved de mandlige ofres egen rolle i voldsepisoden, og der kan herske en holdning om, at "Du må da have gjort noget, som er endnu værre". Hvis mænd, der har været udsat for vold, tager på hospitalet med deres skader, sker det ofte, at de ikke får taget billeder, og at der generelt set mangler skriftlig dokumentation af deres skader. Desuden peger erfaringer fra frivillige jurister hos Mandecentret på, at i sager, hvor kvinder indrømmer at have udøvet vold, får det ikke samme vægtning i sagen, som hvis mænd indrømmer at have udøvet vold.

Denne forståelse bliver også bevidst eller ubevidst formidlet videre til børnene og kan gøre det vanskeligt og dilemmafyldt for et barn at fortælle om mors vold, fordi barnets oplevelser ikke passer ind i den forståelse, der ligger i samfundet. Ligeledes kan barnet risikere, at fagpersonerne er mere skeptiske og stiller mere kritiske spørgsmål, end hvis voldsudøveren havde været far.

”Nogle gange tager hun en plastic-pandekagevender og gennemtæver mig. Jeg har fået flere ar. Jeg har overvejet at begå selvmord. Nogle gange, når jeg er alene hjemme, søger jeg på de mest smertefri måder at dø på.”

Pige, 13 år, i brev til Børns Vilkår

”Jeg kunne ikke gøre noget. Jeg kunne se, min søster blev tæsket og skrigte, at hun ville dø og begå selvmord. Det er ikke første gang. Jeg sagde til min mor, at hun skulle stoppe. Hun trak mig ind på værelset og holdt begge mine arme. Jeg sagde til hende, hun var en psykisk syg lort. Det blev hun meget vred over. Hun spyttede på mig og prøvede at bide mig.”

Pige, 13 år, i brev til Børns Vilkår

ALLE VOLDSRAMTE BØRN HAR BRUG FOR HJÆLP

At blive udsat for eller være vidne til vold i familien påvirker barnets trivsel og udvikling. Det påvirker barnets grundlæggende følelse af trykthed, når hjemmet ikke er et rart og sikkert sted at være. Det kan være traumatisk for et barn at opleve, at en forælder, som burde tilbyde omsorg og kærlighed, i stedet skaber frygt i familien og skader den anden forælder eller barnet selv.

Mange forældre undervurderer tit, hvor meget deres barn opfatter. Ofte ved barnet godt, hvad der foregår, også selvom det ikke var i rummet, da volden fandt sted. Barnet lytter og mærker stemningen i hjemmet. Så selvom barnet ikke er direkte involveret i volden, kan det sagtens blive påvirket. Er der tale om psykisk vold, fornemmer barnet, at de konstante kritiske og nedladende bemærkninger er forkerte, eller at stemningen er meget ubehagelig, men barnet kan ikke nødvendigvis sætte ord på hvorfor.

Uforudsigelighed og utrykthed bliver derfor en fast del af hverdagen, som tager barnets koncentration og opmærksomhed, ofte på bekostning af det faglige arbejde i skolen og det sociale liv med vennerne, hvor barnet for eksempel ikke har lyst til at tage venner med hjem, fordi barnet frygter, at der opstår pinlige episoder.

Ifølge Serviceloven tilbyder institutioner under § 109 ”midlertidigt ophold i boformer til kvinder, som har været udsat for vold, trusler om vold eller tilsvarende krise i relation til familie- eller samlivsforhold”. Fordi det har svære umiddelbare og langvarige konsekvenser at være barn i en voldelig familie, har danske kommuner siden 2008 haft pligt til, ifølge Servicelovens § 109, at tilbyde psykologbehandling til børn og unge, der tager ophold på et krisecenter sammen med deres mor. Børnene skal tilbydes mindst fire timer og op til ti timers psykologbehandling afhængigt af barnets behov, og behandlingen skal iværksættes under selve opholdet på krisecenteret eller i umiddelbar forlængelse heraf. Tilbuddet er lovpligtigt, uanset hvor længe barnet opholder sig på krisecenteret, og psykologbehandlingen skal udføres af en autoriseret psykolog.

Det særlige ved denne rettighed til behandling for børn er, at den kun omfatter de børn, der bor med moderen. Har faderen behov for midlertidigt ophold på en institution sammen med sine børn, vil det ske efter § 110, og der har børnene ikke samme krav på psykologbehandling. Der er således indbygget en kønsdiskrimination i loven, som rammer barnet, hvis barnet på grund af vold eller andre kriser i samlivsforholdet følger med faderen til et midlertidigt opholdssted.

ALLE BØRN SKAL BESKYTTES MOD VOLD

Som borgere og fagpersoner er vi alle forpligtet til at handle og gribe ind, hvis vi oplever, at børn udsættes for vold. Det fremgår af underretningspligten i Serviceloven. Hvis man er bekymret for et barns eller en ungs trivsel og udvikling, skal man som udgangspunkt underrette barnets eller den unges kommune om sin bekymring. Underretningspligten er en personlig pligt, der gælder både for fagpersoner og den almindelige borger, når man får kendskab til eller grund til at antage, at et barn eller en ung har brug for særlig støtte.

Underretningspligten Serviceloven, § 154

”Den, der får kendskab til, at et barn eller en ung under 18 år fra forældres eller andre opdragers side udsættes for vanrøgt eller nedværdigende behandling eller lever under forhold, der bringer dets sundhed eller udvikling i fare, har pligt til at underrette kommunen.”

Som fagperson har man en særlig skærpet underretningspligt, der går forud for tavshedspligten. Fagpersoner, der er i tæt kontakt med børn og unge, er særligt forpligtede til at underrette kommunen om eventuelle bekymringer for et barn eller en ung. Der stilles ikke krav til, at fagpersonen har et kendskab til barnets eller den unges forhold. Den skærpede underretningspligt betyder, at fagpersonen har pligt til at reagere alene på baggrund af forhold, der giver formodning om, at et barn eller en ung har behov for særlig støtte.

Normalt drøfter man underretninger med familien, men ved mistanke om vold i familien skal man ikke informere forældrene om sin underretning, men overlade det til de sociale myndigheder eller eventuelt politiet, afhængigt af sagens karakter. Læs mere om underretningspligten på Ankestyrelsens hjemmeside deldinbekymring.nu

”12-årig pige bliver slået af sin mor.
Hun har sagt det til sin lærer.
Læreren har holdt møde med
moderen om det, og det er
så blevet værre. Læreren
har ikke gjort mere.”

Casebeskrivelse fra BørneTelefonen

FN'S VERDENSMÅL 2030

Også internationalt er der fokus på voldens skadelige virkning på børn. I september 2015 vedtog verdens stats- og regeringsledere på FN-topmødet i New York en hidtil uset ambitiøs udviklingsdagsorden. Målene trådte i kraft i januar 2016 og skal frem til 2030 sætte dagsordenen for en mere bæredygtig udvikling for både mennesker og planeten, vi bor på. Målene er mange og meget omfattende. Relevant i forhold til temaet er mål nummer 16.2, som forpligter alle regeringer til at ”sætte en stopper for mishandling, udnyttelse og menneskehandel og **alle former for vold og tortur mod børn**”.

Regeringen præsenterede i starten af 2017 en handlingsplan for Danmarks opfølgning på verdensmålene. Danmark vil, som alle andre lande, blive målt på ”andelen af 1-17-årige børn, der har oplevet enhver form for fysisk straf og/eller psykisk aggressivitet fra deres omsorgsperson indenfor den seneste måned”.

SAGER I BØRNEHUSENE

Siden 1. oktober 2013 har det været lovpligtigt for kommunerne at benytte et børnehus som led i den børnefaglige undersøgelse, hvor der er mistanke – eller viden – om, at et barn eller en ung fra 0 til og med 17 år har været udsat for overgreb, enten voldelige eller seksuelle, og hvor det er relevant for kommunen at inddrage sygehusvæsenet eller politiet.

Socialstyrelsen udgiver årsstatistik for de fem regionale børnehuse. I 2016 var der i alt 1.516 mistænkte personer i de afsluttede børnehussager. Af disse var 69 procent mistænkte i sager om vold mod børn. I yderligere 6 procent af sagerne var der mistanke eller viden om både vold og seksuelle overgreb mod barnet. I 28 procent af børnehussagerne var en kvinde mistænkt for vold mod et barn, og i næsten alle disse sager var denne kvinde barnets mor.

Sager i børnehusene registreres ikke i forhold til familiernes etniske tilhørsforhold. Fra vore samtaler med medarbejdere fra børnehusene fremgår det, at i nogle børnehuse omhandler flertallet af voldssager familier med anden etnisk baggrund end dansk. I mange af disse sager indgår social kontrol som en del af det samlede voldsbillede både i forhold til fysisk og psykisk vold. Af Børnerådets undersøgelse fremgår det, at den form for vold, der i undersøgelsen defineres som grov vold, forekommer hyppigere hos indvandrere og efterkommere (både med vestlig og ikke-vestlig baggrund). Hvor det gennemsnitlige tal for grov vold ligger på 6 procent for hele undersøgelsen, er tallene for familier med anden etnisk baggrund end dansk i gennemsnit 10 procent. Også her er det generelt lige så ofte mor som far, der udøver volden.

Børnehusene er etableret med udgangspunkt i et tværkommunalt og tværsektorielt samarbejde, hvor de relevante myndigheder samles, så børn og unge, i tilfælde, hvor der er mistanke eller viden om, at de har været udsat for overgreb, kan blive udredt og modtage krisestøtte sammen med deres nærmeste omsorgspersoner. Børnehusene skal, i børnevenlige rammer, sikre en højt kvalificeret, tværfagligt koordineret og skånsom indsats over for det enkelte barn og den enkelte unge samt deres nærmeste omsorgspersoner. Læs mere om børnehusene på bornehuse.dk

”De slår nok, fordi de kommer fra
et andet land, hvor det er lovligt at slå.
Deres forældre slog dem, derfor slår de mig.
De kender ikke til noget andet.”

Pige, 13 år, til BørneTelefonen

VI SKAL FASTHOLDE BARNETS PERSPEKTIV

Udfordringen i forhold til kvinders vold mod børn er, at vi ikke er gode nok til at se det, hvis det sker, og reagere på det, så vi i sidste ende hjælper børnene. Bliver vi gjort delvist blinde af vore egne forestillinger om, hvad forældre gør mod deres børn, og hvem af forældrene der udfører handlingerne? Udfordringen er især at få øje på de familier, hvor den fysiske og/eller psykiske vold er en mindre, men tilsyneladende accepteret del af hverdagen.

Fra praksis på behandlingsområdet hører vi om udfordringerne i at bryde den udbredte generalisering og polarisering, hvor manden på den ene side alene ses som udøver, og kvinden på den anden side alene står som offer. Mange af de behandlere, vi har talt med, oplever, at det er vanskeligt at tale med kvinderne om, hvordan de indgår i den voldelige dynamik. Det bliver af mange af kvinderne oplevet som victim blaming, når behandlerne forsøger at tale med kvinderne om, hvad de kan tage ansvar for, hvad de gør, og hvordan de potentielt er med til at få konflikter til at eskalere. Derfor kan det være ekstra svært for børn også at påpege mors vold mod dem, hvis mor opfatter og definerer sig selv udelukkende som ofret og bliver bekræftet i denne opfattelse.

De behandlere, vi har talt med, beskriver, at diskussioner om, hvem der har ret, og hvem der startede, er det, som optager langt de fleste par, som kommer til samtaleforløb om vold i familien. Børnene bliver glemt en smule, fordi temaet retfærdighed bliver altoverskyggende, og det overskygger kærlighed, fællesskab, familie og samarbejde. Forældrene kommer tit ubevidst til at betragte børnene som brikker i et skakspil og har ikke øje for, hvordan konflikterne belaster børnene psykisk.

”Min mor har slået mig med køkkenredskaber. Jeg kan huske en aften, hvor jeg kom sent hjem. Min far havde råbt ad mig og slået mig, og så hentede hun en saks og sagde, at ’nu gider jeg ikke det her mere, nu ender jeg mit liv og dit liv.’”

Pige, 13 år, medlem af Børnerådets ekspertpanel

”Man kan jo ikke sige det til en voksen, hvis man ikke ved, at det er forkert.”

Dreng, fra Red Barnets materiale om børns rettigheder

Igen set fra et børneperspektiv er forældrenes uhensigtsmæssige konflikthåndtering og selvforståelse i de voldelige situationer med til at præge børnenes kønsopfattelser og kønsroller, i forhold til hvad vold er, både fysisk og psykisk, og hvem der har ansvar for eskalering eller nedtrapning af konflikterne.

Fra praksis hører vi, at når børn reagerer på, at de bliver udsat for uretfærdigheder, vold eller overgreb, så er det typisk, fordi de kan genkende noget fra deres eget liv i noget, de hører i skolen, ser i TV, læser i en bog eller lignende.

Børn har brug for, at de i medier, undervisning og litteratur kan møde eksempler på en hverdag, som ligner deres egen. Hverdagssituationer, de kan spejle sig i og tage ved lære af. Især hvis disse børns hverdag indeholder vold, hvad enten den begås af en mand eller en kvinde. Børn har brug for at kende til deres rettigheder og vide, hvad der er rigtigt og forkert. Det er en balancegang, i forhold til hvor meget vi skal advare om eller bekymre eller skræmme børn med livets farligheder, eller hvorvidt vi skal lade dem leve i barndommens uvidenhed og uskyld. Men som et barn sagde i forbindelse med evalueringen af Red Barnets undervisningsmateriale 'Stærke Sammen' om rettigheder, vold og overgreb: ”Man kan jo ikke sige det til en voksen, hvis man ikke ved, at det er forkert.”

Vi vil derfor opfordre alle til at overveje, om ikke det er passende, når der bliver undervist og produceret undervisningsmateriale, børnebøger og andre materialer til børn, at temaet om vold mod børn får en relevant placering, og at det ikke kun er mændene, som bliver fremstillet som de voldelige. Men at der for eksempel også forekommer kvinder i nogle af de roller, der er de onde og voldelige. Det giver børn, der oplever det samme derhjemme, en forståelse af, at de ikke er alene i verden med problemet, og at de har ret til, at det bliver stoppet.

